

Cümbüşüyle halkları buluşturdu

Posted on 08/08/2017

“Yeniden doğsaydım ve gücüm yetseydi dünyadaki bütün silahları, topları ve tankları eritirdim. Onlardan saz, cümbüş, zurna yapardım ve halka dağıtırdım. Neden halklar birbirini öldürsün? Neden!? Onun yerine sanatla yaşasınlar, eğlensinler.”

Aram Tigran

AMARA GÜNEŞ

Kürt müziğinin Ermeni bestekârı Aram Tîgran, sesiyle olduğu kadar Kürt müziğinin gelişimi için yaptığı çalışmalarla da Kürt toplumunun yüreğinde büyük yer edinmiş bir isim. Sürgünde doğan, sürgünde yaşayan ve ömrünü sürgünde tamamlayan Tigran, yaşamına sayısız eseri sığdırdı. 6 Ağustos’da beyin ölümü gerçekleşti. 8 Ağustos 2009’da yaşama gözlerini yuman Tîgran’ı 8. ölüm yıldönümünde 50 yıllık yol arkadaşı, eşi Sirvart Melikiyan’dan dinledik.

“Aram Tigran Kürtlerin sevdiği ve tanıdığı bir sanatçı olduğu gibi benim de 50 yıllık hayat arkadaşım. Onun gibileri dünyaya az gelir, çok iyi bir yüreği vardı” diye anıyor Sirvart Melikiyan eşini. Kürtlüğün, Kürt müziği ve kültürünün eşi için her şeyin üstünde olduğunu ifade eden Melikiyan, “O kendi özgürlüğünü Kürt halkının özgürlüğünde gördü. Ölene kadar hep Kürtlerleydi. Hep Kürt kültürüne katkı sunmak istedi. Bunun içinde Kürt halkı onu çok sevdi” diyor.

Müziğiyle halkları buluşturdu

Ermeni tehciri sırasında anne ve babasının dışında bütün akrabaları katledilen, bir Kürt ailesi tarafından korunarak canını kurtan babasının 'Kürtçe şarkı söyle' vasiyetine bağlı kalan Aram Tigran hayatı boyunca Kürt ve Ermeni halklarının dostluğuna büyük önem verdi. Eşi Melikiyan, "Aram müziğiyle halkların birinin düşmanı olmadığını mesajını vermek istiyordu. 'Ermenilerin ve Kürtlerin kardeş halklar olduğunu yapacağım müzik ile göstereceğim. Halkların düşmanlarıyla müziğimle mücadele edeceğim' derdi. 'Cümbüşümle ben de bir şeyler yapabilirim' diyordu. Bence bunu da yaptı, başardı da. Kürtler ile Ermeni halkı arasında çok mesafe vardı. Aram Tigran bu mesafeyi müziği ile ortadan kaldırmaya çalıştı. Yalnızca yüreğinin sesini ve insanlığı takip etti" diye anlatıyor.

Yaprak gibi savrulduk

Aram Tigran'ın anne ve babası 1915 soykırımdan kaçarak Qamişlo'ya sürgüne giden Ermenilerden. 15 Ocak 1934'te Qamişlo'da doğan Aram'ın babası Batman Sason, annesi ise Amed Silvanlı Ermenilerinden. Sirvart Melikiyan da Qamişlo'da doğmuş, Dersim Hozat Ermenilerinden. Aileleri birbirleriyle tanışıyorlmuş, onların isteğiyle evlenmişler. Aram Tigran'ı "Evlendiğimiz günden ölene kadar beni hiç kırmadı. Mekanı cennet olsun. Bir gün beni incitecek söz kullanmadı" diyerek, sevgiyle anan Melikiyan, "Birlikte sürgün hayatı yaşadık. Bizi birbirimize bağlayan birlikte sürgün yükünü taşımamız oldu. Toprağından koparılan yapraklar gibiydik, her gün bir yerlere savruluyorduk" diyor.

56 yıllık müzik hayatı

Aram Tigran'ın müzikle bağı çocukluğuna kadar uzanıyor. Melikiyan Tigran şöyle anlatıyor: "Aram'ın annesi ve babası 'Daha 4 yaşındayken kazanı alıp kazana dum dum diye vurmaya

başlamış' derlerdi. Aram'ın dayısı da teselli bulsun diye ona bir ud alıyor. Henüz 6 yaşındayken ud çalmaya başlamış ve ilk derslerini babasından almış. Aram 18 yaşına geldiğinde Qamişlo'da artık bilinen bir sanatçıydı, 20 yaşına gelince artık herkes onu tanımaya başlamıştı.“

Aram Tigran ilk profesyonel konserini 19 yaşındayken (1953'te) Newroz gecesinde veriyor. Kısa bir süre sonra ud çalmayı bırakarak Kürt müziğinde çokça kullanılan bir enstrüman olan cümbüşü tercih ediyor ve daha çok Kürt halk müziği formatında eserler söylemeye başlıyor.

Aramî stil geliyor

1966'da ailesiyle birlikte Ermenistan'a göç eden Aram Tigran, burada Erivan Radyosu'nun Kürtçe bölümünde çalışmaya başlıyor. Profesyonel anlamda ilk müzik eğitimi de bu döneme denk geliyor. Klasik ve modern Kürt şiirine yaptığı besteler ve düzenlemelerle Kürt müziğinde 'Aramî' adı verilen ve Ermeni müziğindeki koro tarzına benzeyen yeni bir stil geliştiriyor. 1984 yılına kadar radyoda çalışmalarına devam ediyor. 1995 yılında ise ülkesinden ayrılarak Avrupa'ya gidiyor, kısa bir süre sonra Atina'ya yerleşiyor.

Yüzyıllık rüyası Amed

Aram Tigran, 'yüzyıllık rüyamdı' dediği Amed'e ise ilk kez 2006 yılında bir festivale katılmak için gidiyor. Anne ve babasının doğduğu toprakları da ziyaret eden Aram, ardından ise şu şarkıyı kaleme alıyor: 'Di xewnên şevan de min bawer nedikir (Rüyalarımda görsem inanmazdım)

Bi çavan bibînîm bajarê Diyarbekir (Diyarbakır'ı görebilmeyi)

Rojbaş Diyarbekir me pir bêriya te kir (Günaydın Diyarbakır seni çok özledim)

Te derî li me vekir (Sen kapılarını bana açtın)

Te me şa kir (Bizi çok mutlu)

Eserleri dilden dile

14. albüm çalışmasını 74 yaşında yayımlayan, Ermenice, Kürtçe, Arapça ve Türkçe'den ibaret yüzlerce şarkı derleyip okuyan Aram Tigran'ın eserleri onlarca Kürt müzisyen tarafından seslendirilmeye devam ediliyor. 'Bilbilo, Dîlberê, Te Ez Kalkirim bi Ciwanî, Dîlber, Şev Çû, Dîyarbekir, Zimanê Kurdî, Ax Lê Eman' gibi eserleri, Kürt müziğinin en önemli şarkıları arasında yer almaya devam ediyor.

Vasiyeti bir gün gerçekleşecek

Üç çocuk babası Aram Tigran'ın Atina'da 6 Ağustos'da rahatsızlanarak kaldırıldığı hastanede beyin ölümü gerçekleşiyor, sanatçı 8 Ağustos'ta hayata gözlerini yumuyor. Amed'e defnedilmeyi vasiyet ediyor ancak bu isteği Türk devleti tarafından engellenince Belçika'nın başkenti Brüksel'de toprağa veriliyor. Aram Tigran'ın vefatı ardından Qamişlo ya da Ermenistan'da defnedilmesinin tartışıldığını ancak onun vasiyetinin Amed'e gömülmek olduğunu belirten Melikiyan Tigran, "Bir gün biliyorum arkadaşlar onu öyle bırakmayacaklar, onu Diyarbakır'a götürecekler, biliyorum" diyor.

Yaram derindir...

Konuşması boyunca zorlanan, zaman zaman ağlamayla kesilen Sirvart Melikiyan, Aram Tigran'ın seslendirdiği "Yaram derindir derman bulamıyorum (Birnamın qure derman lê nayê) Sebra Dila parçayı anımsatarak, "Onun vefatı ardından benim şimdiki durumum da bu şekildedir" diyerek, yol arkadaşına özlemini şöyle dile getiriyor: "Bu dünyada en değerli şeyimi kaybetim. Yani yaram derindir derman bulamıyorum Yaşadığım sürece Aram hep yaşamımda olacak."

Ortadoğu'nun bülbülü

Aram Tigran'ın Kürt halkı için olduğu kadar Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan için de ayrı bir yeri olduğu biliniyor. Tigran'ı "Ortadoğu'nun bülbülü" olarak anan Öcalan, cenazesine gönderdiği mesajda, "Aram Tigran'ı Ankara'da ilk dinlediğimde 'Bu ses ölmemeli, hep özgür kalmalı' demiştim. O ses, beni Kürdistan'a götürdü. Bu sesler ölmez. Aram için öldü diyemem. Aram için şehit diyorum, ölümsüzleşti" demişti.

Şam'daki ilk görüşme

Aram Tigran'ın Şam'da Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ı ilk ziyaretinde 1998 ona eşlik ettiğini anlatan Sirvart Melikiyan, o günlere ilişkin anıları da uzun uzun ayrıntılarıyla anlatıyor. Anlatımlarından bir kısmı şöyle:

"Serok Apo'yla Aram 25 yıl sonra buluştu. 'Seni hep dinliyorum ama görüşemedik' diyince Şam'a gitmeye karar verdi. Ben de birlikte gittim. Şam'da götürüldüğümüz eve Serok Apo geldi. Çok heyecanlıydık. Üç gece Aram'ın yanında kaldı, saatlerce sohbet ettiler. Aram'dan dinlediği stranların ismini bize tek tek söyledi. Aram'ı Ankara'da ilk dinlediği zamanlar için

'O Ermenidir bizler Kürtüz bu ses bizi içinde olduğumuz derin uykudan uyandırıyor' diye düşündüğünü anlattı. 'Ben Kürdistan'a giderken Aram'ın sesi, stranları bana güç kuvvet verdi' dedi. Ben ağabeyimin yanına gittim Aram ise 4 ay Serok'un yanında kaldı.

Bir gece organize edilmişti, Aram şarkı söyleyecekti, ben de davetliydim. Hem geceyi hem de Serok'un güvercinlerini izliyorum. Baktım birden bir yılan bana doğru geliyor. Yılanı görür görmez ayağımı yerden aldırıp sandalyenin üzerine koydum. Serok Apo'nun güvecinleri gelip o yılanın etrafında dolanmaya başladılar. Yılan hangi yöne gideceğini şardı, birden ortadan kayboldu. Serok yanıma geldi, anlattım kendisine. 'Umarım o yılan öldürmüştündür. O yılan Türk devletidir, güvercinler de halktır' dedi."

Serok Apo dışarıda olsaydı...

"Aram'a söz vermişim ömrümün sonuna kadar onun yolunun takipçisi olacağım" diyen Sirvart Melikiyan, "Şu an gece gündüz Serok Apo'un özgürlüğü için dua ediyorum. Serok Apo dışarıda olsaydı durumumuz çok daha farklı olurdu. Bizi bir araya getiren Serok Apo'nun güçlü manevi ve insani yönüdür" diyor.

Kaynak: [Yeni Özgür Politika](#)